

СЕКЦІЯ 6
СТРАХОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ – КАТАЛІЗАТОР ЧИ
СТРИМУВАЧ ПРОГРЕСИВНИХ ЗМІН У ВІТЧИЗНЯНІЙ
ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ?

УДК 368.02:368.5

Петрик Анастасія
студентка групи ПФс-32
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Науковий керівник: Панухник Олена
доктор економічних наук, професор
завідувачка кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Anastasiia Petryk
Student of the group PFs-32
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine
Scientific supervisor: Olena Panukhnyk
Doctor of Sciences (Economics), Professor
Head of Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

СТРАХОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ: ЗМІНА ПРАВИЛ ГРИ В
УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ
INSURANCE MARKET OF UKRAINE: CHANGING RULES OF
THE GAME IN WARTIME CONDITIONS

Майже всі сфери життя із початком військової агресії в Україні зіткнулися із необхідністю вирішувати проблеми, з якими вони не стикалися раніше, а якщо і стикалися, то однозначно не в таких масштабах. Ринок страхування не став виключенням.

Неминучим наслідком кожної війни є руйнування та збитки. В свою чергу, страхування є саме тим механізмом, який, як правило, покликаний забезпечити компенсацію та відшкодування збитків. Однак із будь-яких правил є виключення і для страхування таким виключенням є війна.

Безумовно, положення договорів страхування різних страхових компаній щодо питань війни відрізняються і в кожному окремому випадку необхідно вивчати умови конкретного договору. Однак зазвичай усі договори страхування, в тому чи іншому вигляді, містять положення про те, що збитки завдані внаслідок воєнних дій не є страховим випадком [1].

У страхуванні принципи угоди повинні виконуватися незважаючи на обставини. Усі договори, укладені до і після 24 лютого, виконуються, попри запровадження воєнного стану та форс-мажорні обставини [2].

Ринок страхування продовжує працювати, проте більшість страховиків організували свою роботу, здійснивши евакуацію співробітників у більш безпечні регіони, забезпечивши віддалену роботу персоналу, збереження технічних засобів та баз даних. Про це свідчать результати опитування страховиків, проведеного Національним банком України у березні 2022 року. Водночас страхові компанії зіткнулися з серйозними викликами.

На сьогодні важко кількісно оцінити втрати страхового ринку, пов'язані з впливом війни, проте вони, беззаперечно колосальні. У першу чергу, військовий конфлікт загрожує

значним падінням платежів, яке на сьогодні у значній кількості страховиків уже становить 50 – 90%. Крім того спостерігається тенденція до зменшення кількості повноцінно діючих страхових компаній [3]. Проведено результати опитування страховиків-учасників Асоціації «Страховий Бізнес» щодо їх діяльності в умовах воєнного часу (рис. 1).

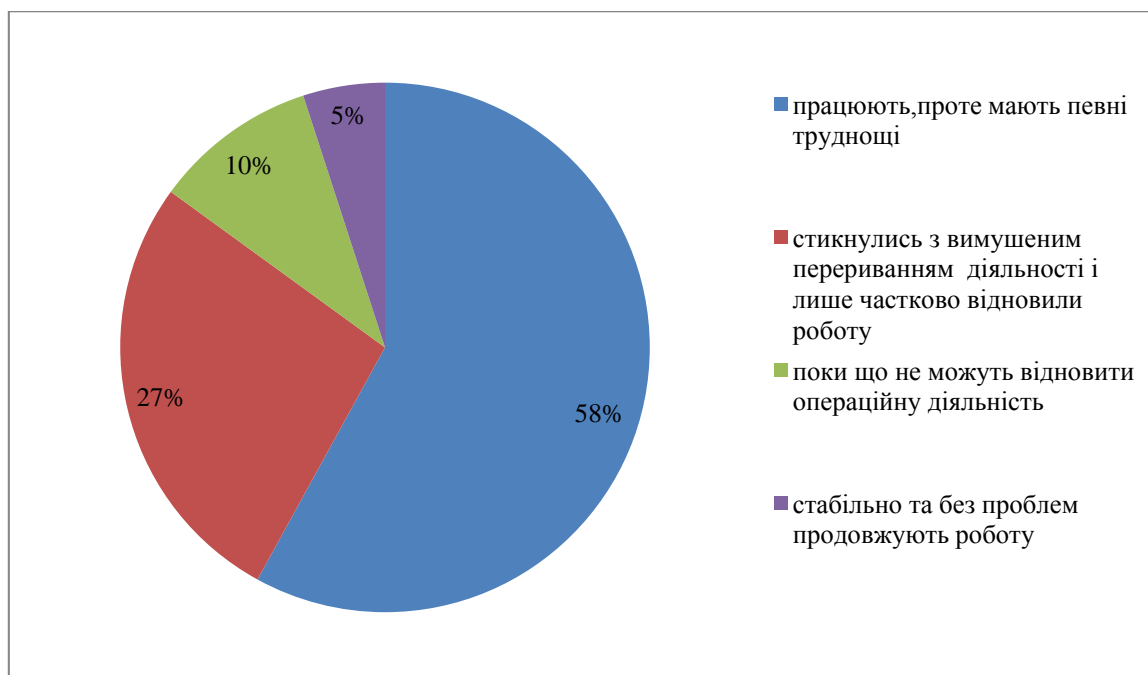

Рисунок 1. Результати опитування страховиків-учасників Асоціації «Страховий Бізнес» щодо їх діяльності в умовах воєнного часу

Сьогодні на ринку нон-лайф працює 132 страхові компанії. З них 25 страховиків, на які припадає 9% загального обсягу ринку, не надали відповідей щодо діяльності у період війни. 17 страховиків (менше 2% обсягу ринку) заявили, що на час надання відповідей ще не налагодили процес виплати страхових відшкодувань. Усі інші страхові компанії, а це 89% страхового ринку за обсягами діяльності, повідомили, що продовжують працювати, своєчасно і в повному обсязі виконувати власні зобов'язання за договорами страхування та навіть укладати нові договори.

Відповідно до наданих страховиками відповідей 42% страховиків мають проблеми з повним та своєчасним поданням звітності. 25 страховиків, на які припадає 10,5% страхового ринку, зазначають про проблеми з виконанням нормативів. Із них сім найбільших за обсягами діяльності (8,9% ринку) мали проблеми з дотриманням нормативів і до війни, у 2021 році. Фінансова спроможність страховиків у воєнний час прямо залежить від якості та структури їх активів і запасу капіталу у довоєнний період.

На страховому ринку сьогодні працюють 13 страховиків зі страхування життя. Усі вони провадять діяльність, обслуговують клієнтів та здійснюють страхові виплати. Водночас компанії повідомляють про значне зниження надходжень страхових платежів, фіксуються обмеження в діяльності компаній, пов'язані з утрудненнями організації зв'язку та роботи персоналу, ускладненим доступом до офісів та оригіналів документів. Усе це ускладнює здійснення страхових виплат, особливо внаслідок смерті осіб, застрахованих на окупованих територіях.

Водночас, результати опитування показали, що усі компанії потерпають від військових дій на території України. Так, суттєво знизилися обсяги продажів, особливо через роздрібні канали, є багато запитів від клієнтів на відтермінування чергових платежів та розірвання договорів страхування [4].

На даний час страхова система України є нестабільною. Вона зазнала чимало форс-мажорів та попри все продовжує працювати. При докладанні максимальних зусиль держави

та менеджменту страхових компаній можна очікувати доволі позитивний результат у страховому ринку, а також здійснення постійного діалогу з учасниками ринку та оперативного реагування на його потреби.

Є обґрунтовані сподівання, що після закінчення війни страховий ринок повернеться в довоєнний період і буде покращений та модернізований.

Перелік використаних джерел:

1. Що змінюється у страхуванні в умовах воєнного стану? URL: <https://eba.com.ua/shho-zminyuyetsya-u-strahuvanni-v-uovah-voyennogo-stanu/> (дата звернення 15.03.2023)
2. Що відшкодовує страхова і на що розраховувати під час війни застрахованим. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/04/28/686388/> (дата звернення 15.03.2023)
3. Тенденції на страховому ринку України в умовах воєнного часу. URL: <http://surl.li/fmniq> (дата звернення 15.03.2023)
4. Під час дії воєнного стану ринок страхування продовжує працювати – результати опитування. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/pid-chas-diyi-voyennogo-stanu-rinok-strahuvannya-prodovjuye-pratsyuvati--rezultati-opituvannya> (дата звернення 15.03.2023)

УДК 368

Пікус Руслана

кандидат економічних наук, професор
професор кафедри страхування, банківської справи та ризик-менеджменту
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна

Ruslana Pikus

PhD (Economics), Professor
Professor of the Department of Insurance, Banking and Risk Management
Taras Shevchenko National University of Kyiv
Kyiv, Ukraine

РОЗВИТОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ З ІНТЕРНЕТ-СТРАХУВАННЯ DEVELOPMENT OF FINANCIAL SERVICES FROM INTERNET INSURANCE

Страховий ринок є одним із найважливіших сегментів ринку фінансових послуг. Сучасні виклики щодо розвитку ринку фінансових послуг і страхового ринку є закономірним наслідком світових глобалізаційних процесів, а також проникнення інформаційних технологій в усі сфери економіки і суспільства. В цих умовах особливого значення набувають інтернет-технології, які дозволяють суттєво прискорити обмін інформацією і фінансовими потоками. Особливо гостро проблема віртуального страхування постала у період спалаху пандемії COVID-19, а також війни, коли більшість страхових компаній у реальному часі не могла обслуговувати клієнтів взагалі або значно обмежувала кількість клієнтів, яких могла прийняти за певний проміжок часу.

Інтернет-страхування, як відповідь страхового ринку на сучасні виклики, є позитивною рисою розвитку страхування в світі, оскільки дозволяє зменшити собівартість страхового продукту, сприяє зростанню довіри суспільства до системи страхових відносин в умовах підвищеної ризикогенності. Розвиток Інтернет-страхування в Україні дозволить поглибити міжнародне співробітництво в усіх сферах економіки і, як наслідок, наблизити процеси самого ринку до найкращих світових стандартів.

Становленню і розвитку фінансових послуг з Інтернет-страхування присвячено чимало наукових публікацій та видань. Дослідженням цього питання займалися такі вітчизняні вчені та науковці як Ерастов В.І., Моташко Т.П., Приказюк Н.В., Михайловська